

ku-remissvar@regeringskansliet.se

Stockholm 20 mars, 2017

Remissvar kring Medieutredningens slutbetänkande

TV4 AB/Bonnier Broadcasting (nedan TV4) har ombetts att inkomma med ett remissvar på Medieutredningens slutbetänkande (SOU 2016:80). Främst efterfrågas synpunkter på förslagen i kapitel 7.

Även om TV4 inte direkt berörs av något statligt stödsystem är utformningen av den svenska mediepolitiken och mediestödssystemen en mycket viktig fråga för TV4. TV4 värnar och vill ta ansvar för den svenska mediemångfalden, som är en grundläggande förutsättning för en fungerande demokrati och en upplyst allmänhet. Vi välkomnar därför utredarens grundpremiss för det föreslagna mediestödet:

"Enligt Medieutredningen syftar stödet till att stärka demokratin i Sverige genom att, via allmänna nyhetsmedier, främja allmänhetens tillgång till oberoende nyhetsförmedling samt möjligheten att ta del av och själva medverka till en mångfald av perspektiv i en bred samhällsdebatt." (s. 327)

För att på bästa sätt uppnå detta övergripande mål krävs ett helhetsperspektiv kring mediepolitiken. I slutet av detta remissvar utvecklar vi våra tankar om det, men inledningsvis lämnar TV4 ett antal kommentarer kring utredningens sjunde kapitel.

Rimligt demokratikrav

En fråga som rönt visst medialt intresse är utredningens förslag att införa en så kallad demokratiparagraf. Det har från flera håll framförts synpunkter om att ett krav på efterlevnad av principen om alla människors lika värde och den enskilda människans frihet och värdighet skulle inskränka yttrandefriheten. TV4 – som lyder under radio- och tv-lagen, där det står att "programverksamheten som helhet ska präglas av det demokratiska statsskickets grundidéer och principen om alla människors lika värde och den enskilda människans frihet och värdighet" – ser inte en sådan demokratiparagraf som problematiskt i den publicistiska verksamheten. Vi hyser i den delen förståelse för utredarens slutsats: *"Inför perspektiv som utgår från att alla människor inte är lika mycket värda kan inte staten förhålla sig neutral."* (s. 334). Allt som är grundlagsskyddat behöver inte per automatik vara omfattat av ett statligt stödsystem.

Vidgat mångfaldsbegrepp och fokus på exklusivitet

TV4 noterar att medieutredningen omdefinierar syftet med ett statligt mediestöd. Det ska inte längre utgå för att garantera en mångfald av aktörer utan en mångfald av innehåll och perspektiv (s. 338f). Detta är förvisso logiskt, då det i den nya digitala eran inte råder brist på aktörer, men det är samtidigt viktigt att med eftertryck betona att det ursprungliga mångfaldsbegreppet därför inte upphört att ha relevans. Vi behöver en mångfald av aktörer som levererar en mångfald av innehåll och perspektiv.

I detta sammanhang är det viktigt att också titta på risken med att felriktade stödmodeller snarare bidrar till att minska bredden och krympa perspektiven. Så riskerar exempelvis bli fallet om verksamhet som är finansierad med allmänna medel i för hög utsträckning riktar in sig på att konkurrera med marknadsaktörer utan att det kan försvaras utifrån den samhällsnytta som ska uppnås.

Så riskerar också bli fallet om de offentligt finansierade verksamheterna använder globala bolag som plattform för exklusivt material, vilket dessutom kan ske på bekostnad av lokala aktörer. Utredningen är inne på någonting viktigt när den pekar på att återpubliceringar av andras material eller så kallade *rewrites* "innebär likriktning och är därför inget som mediestödet ska finansiera" (s. 336). Förflyttningen av mångfaldsbegreppet får inte landa i vantolkningen att en eller ett fåtal aktörer som sprider sitt innehåll över många plattformar innebär mångfald.

Därför blir också exklusivitet en viktig aspekt av den kvalitetsgranskning som utredningen beskriver. Här föreslås nu kravet på exklusivt, egenproducerat material minska från 55 till 20 procent. TV4 menar att stödet inte i alltför stor utsträckning bör anpassas till tekniken, utan att det också bör påverka den digitala journalistiken i rätt riktning. Annars riskerar det att leda till en utveckling där ett fåtal medieaktörer levererar material till väldigt många konkurrerande mediekkanaler. "Copycatjournalistiken" behöver inget statsstöd.

Att stödet ska vara plattformsoberoende och bedömas oavsett innehålls- eller spridningsform är enligt TV4 helt rätt tänkt.

Medieetiskt system och mediestödsnämndens oberoende

Utredningen föreslår att mediestöd ska vara villkorat av anslutning till ett medieetiskt system, en uppfattning TV4 delar. Det är en självklar och viktig del i att garantera en stark ställning för journalistiken även framöver, och säkerställa att det bara är medier med ansvarig utgivare som kan få mediestöd.

Utredningen resonerar också kring under vilken form mediestödsnämnden ska verka och luftar farhågan att en myndighetsform skulle kunna leda till för mycket av statlig styrning. TV4 anser att nämndens oberoende är centralt, trots att erfarenheterna från regleringen av de offentligt finansierade medieföretagen och tidigare presstödsnämnder inte inger några större farhågor om överdriven statlig inblandning i verksamheten. Beroendeproblematiken ligger inte primärt i någon direkt statlig inblandning i den journalistiska verksamheten, utan i själva det faktum att medlen kommer från ett visst håll. Utredaren skriver något tillspetsat: "Det är svårt att betrakta redaktionell verksamhet som finansieras med statligt stöd som helt oberoende." (s. 384). Vi anser att det är något man får acceptera om det gynnar ett brett och kvalitativt medieutbud.

Dock är det centralt att en eventuell myndighetsform för mediestödssystemet inte påverkar det pågående arbetet med att etablera ett fristående medieetiskt organ negativt. TV4 ser positivt på en utveckling där mediebranschen går mot en högre grad av gemensam medieetisk självreglering över alla plattformar, där likställighet och oberoende från statlig inblandning garanteras.

Hela presstödet äts upp av annonstappet

TV4 vill påpeka att det föreslagna mediestödets utveckling inte på långt när motsvarar den kraftiga minskning av annonsintäkter som skett under senare år för nyhetsbärande medier. Enligt Institutet för mediastudiers senaste årsbok (2015/16) har 3,4 miljarder kronor i annonspengar försvunnit på tio år. På bara ett år, mellan 2014 och 2015, tappade branschen 650 miljoner annonskronor. Siffran motsvarar hela presstödet för samma tidsperiod.

Att så mycket pengar försvinner till globala jättar som Google och Facebook, som varken skapar eget journalistiskt innehåll eller bidrar med intäkter till statskassan, är viktigt att ta med i ekvationen när den nya mediepolitiken ska utformas.

Helhetsperspektiv krävs

Den svenska mediemarknaden består av både offentligt finansierade och privat finansierade verksamheter. Lika viktigt som det är med oberoende och starka offentligt finansierade bolag som brett når ut med sitt huvuduppdrag, är det med starka fristående och kommersiellt finansierade bolag, som står för en stor och viktig del av journalistiken runtom i landet. Därför anser vi att den största svagheten i föreliggande utredning ligger i direktiven till den, där en fullständig utredning omöjliggörs i och med restriktionerna när det gäller analysen av mediemarknaden i sin helhet. Liksom tidigare presstödsutredningar lider denna utredning av att inte ha kunnat ta ett erforderligt helhetsgrepp. Inom ramen för direktiven har utredaren gått så långt som det varit möjligt för att väga in ett vidare perspektiv, men tyvärr räcker inte det för att kunna ge en fullständig bild av behoven.

Av detta skäl har också några av utredningens viktigaste punkter gömts undan som frågeställningar i en delrapport och en bilaga i stället för att utgöra en självklar och central del i förslagsdelen. Det handlar om de 17 balanspunkter som medieutredningen publicerat (medieutredningens bilaga 3), däribland frågor om en ny konkurrensbedömning mellan kommersiella och offentligt finansierade medier, en översyn av förhandsprövningen, samt behovet av såväl stärkt granskning som ökat oberoende för den licensfinansierade medieverksamheten.

Det är viktigt att dessa centrala punkter inte tappas bort i den mediepolitiska hanteringen.

Medieutredningen markerar själv otillfredsställelsen med det snäva mandatet, men ser också "formella tidsgränser" där förändringar kan ske:

"Årsskiftet 2019/20 är en sådan tidsgräns. Då löper EU-kommissionens tillstånd för det befintliga presstödet ut och då upphör de nuvarande sändningstillstånden för de offentligt finansierade medierna. Det öppnar för en samordning av politiken, men det är samtidigt tre år framåt i tiden – en ocean av tid i ett medielandskap som går på högvarv." (s. 296)

Ny medieutredning

Om mediepolitiken ska samordnas så bör förstås detta utredas i förväg. Ur ett utredningsperspektiv bjuder de knappa tre åren inte på någon ocean av tid – snarare tvärtom. En ny medieutredning som tar hänsyn till hela medielandskapet bör därför tillsättas snarast, antingen i form av ett tilläggsdirektiv eller som en helt ny utredning. Att detta då eventuellt skulle ske parallellt med att sändningstillståndet ses över för nästa tillståndperiod bör inte vara något hinder. Om direktiven för den andra delen av den just påbörjade utredningen inför nästa sändningstillstånd för de offentligt finansierade bolagen är tillräckligt vida skulle tvärtom de båda utredningarna kunna fungera som kommunicerande kärl.

Vi stöder alltså utredarens förslag om en ”mediefinansieringsutredning”, (s 447) men vill att den ges ett vidare mandat bortom de mycket viktiga frågorna om hur mediasystemet på sikt ska finansieras. En sådan nödvändig utredning bör också exempelvis omfatta konkurrens- och uppdragsfrågorna samt de nya globala aktörernas inverkan på annonsintäkter och stödbehov.

Allt för att värna en fortsatt svensk mediemångfald, en upplyst samhällsdebatt och en livskraftig demokrati.

Sammanfattning

TV4 anför i detta remissvar i korthet alltså följande:

- 1) *Helhetsperspektivet* är centralt för att hela branschen ska kunna ges sunda villkor på en marknad i en genomgripande förändringsfas där globala aktörer tar en allt större plats.
- 2) *En ny medieutredning* krävs för att utifrån detta helhetsperspektiv utröna hur stödbehoven ser ut.
- 3) *De 17 balanspunkterna* som läggs fram i ett delbetänkande och i en bilaga till utredningen får inte tappas bort i den fortsatta beredningen.
- 4) *En demokratiparagraf* fyller sitt syfte i det nya mediestödet.
- 5) *Felriktade stödmodeller* riskerar att hota mångfalden i stället för att stärka den.
- 6) *Exklusivitetskriteriet* blir allt viktigare för att bedöma graden av mångfald.

För TV4 och Bonnier Broadcasting,

Åsa Jamal, Kommunikationsdirektör